

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

08-02-112М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт із навчальної дисципліни
«Фізична терапія, ерготерапія осіб різних нозологічних груп»
для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація»
денної/вечірньої форм навчання

Рекомендовано
Науково-методичною радою
з якості ННІ охорони здоров'я
Протокол № 1 від 29.08.2023

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт із навчальної дисципліни «Фізична терапія, ерготерапія осіб різних нозологічних груп» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» денної/вечірньої форми навчання. Григус І. М. Рівне: НУВГП, 2023. 16 с.

Укладач: І. М. Григус, доктор медичних наук, професор, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Відповідальний за випуск: Н.Є. Нестерчук, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Керівник групи забезпечення спеціальності: І.М. Григус, доктор медичних наук, професор, директор ННІОЗ.

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ	5
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ	6
Лабораторна робота № 1. Основні засоби фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп	6
Лабораторна робота № 2. Реабілітаційне обстеження та побудова програм фізичної терапії, ерготерапії	6
Лабораторна робота № 3. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання	7
Лабораторна робота № 4. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи	7
Лабораторна робота № 5. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення	9
Лабораторна робота № 6. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи	9
Лабораторна робота № 7. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи	10
Лабораторна робота № 8. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи	11
Лабораторна робота № 9. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату	11
Лабораторна робота № 10. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань	12
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	13
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	15

ВСТУП

Методичні вказівки до навчальної дисципліни «Фізична терапія, ерготерапія осіб різних нозологічних груп» складено відповідно до освітньо-наукової програми «Фізична терапія, ерготерапія» підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація».

Мета освітнього компоненту «Фізична терапія, ерготерапія осіб різних нозологічних груп» – оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями та практичними вміннями проведення обстежень та досліджень в процесі фізичної терапії, ерготерапії осіб з різними нозологіями.

Завдання навчальної дисципліни: навчити здобувачів вищої освіти розвивати у собі спостережливість, дослідницькі інтереси, здатність вивчати загальний стан пацієнтів, визначати зміни у фізичному, емоційному стані і тим самим забезпечувати гнучку тактику застосування фізичної терапії, ерготерапії..

Здобувачі вищої освіти оволодіють:

- ✓ знаннями про основні засоби фізичної терапії, ерготерапії;
- ✓ проведенням реабілітаційного обстеження;
- ✓ методикою побудови програм фізичної терапії, ерготерапії;
- ✓ знаннями та вміннями щодо наукового обґрунтування програм фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп;
- ✓ знаннями та вміннями щодо розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп.

РОЗДІЛ 1
ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні засоби фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп	2
2	Тема 2. Реабілітаційне обстеження та побудова програм фізичної терапії, ерготерапії	2
3	Тема 3. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання	2
4	Тема 4. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи	2
5	Тема 5. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення	2
6	Тема 6. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи	2
7	Тема 7. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи	2
8	Тема 8. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи	2
9	Тема 9. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату	2
10	Тема 10. Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань	2
	Разом	20

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Лабораторна робота № 1

Основні засоби фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп

Мета: опанувати основні засоби фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись з основними засобами фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп.

Короткий огляд теми

Фізичну реабілітацію (ерготерапію, фізичну терапію) проводять такими засобами: терапевтичними вправами, лікувальним масажем, фізіотерапевтичними процедурами, механотерапією, працетерапією.

Основне місце займають фізичні вправи.

Загальні вимоги до використання засобів:

1. Відповідність засобів та їх дозування виду захворювання, його періоду, тяжкості перебігу.
2. Врахування індивідуальних особливостей хворого: віку, статі, професії; психоемоційного стану, адекватності оцінювання хворими тяжкості свого стану, функціональних можливостей організму; здатності до побутової та виробничої діяльності; стану оточуючого середовища (побут, родичі тощо).

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Ознайомитись з основними засобами фізичної терапії, ерготерапії осіб різних нозологічних груп.

Лабораторна робота № 2

Реабілітаційне обстеження та побудова програм фізичної терапії, ерготерапії

Мета: опанувати проведення реабілітаційного обстеження та побудову програм фізичної терапії, ерготерапії.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись з методикою реабілітаційного обстеження та побудови програм фізичної терапії, ерготерапії.

Короткий огляд теми

Реабілітаційне обстеження, передбачає оцінку фізичних функцій пацієнта/клієнта і аналіз споріднених чинників.

Фізична оцінка пацієнта/клієнта проводиться відповідно до медичного діагнозу. Такі дані про стан пацієнта/клієнта отримуються від лікарів та інших членів мультидисциплінарної команди.

Для збору специфічної інформації про пацієнта/клієнта процес складання історії рухової дисфункції може охоплювати анкетування, консультації чи обговорення з іншими членами мультидисциплінарної команди, перегляд наявних медичних записів.

Часто у пацієнтів/клієнтів є множинні порушення, і частина вмінь фізичного терапевта полягає у допомозі пацієнту/клієнту визначити основну проблему, а також первинні та вторинні чинники, що мають на неї вплив.

Необхідною частиною при проведенні реабілітаційного обстеження є врахування та проведення загального аналізу психологічних, економічних, соціальних та культурних

чинників, які часто мають значний вплив на стан пацієнта, його проблем.

Із позицій системного підходу фізична реабілітація / терапія є системою-процесом, що складається з чотирьох функціональних підсистем із власними цілями:

- обстеження, ціль – визначити порушення рухових функцій та активності;
- планування, ціль – створення програми фізичної реабілітації / терапії;
- втручання, ціль – виконання програми фізичної реабілітації / терапії;
- контроль; ціль – підтримка функціонування системи фізичної реабілітації.

В обстеженні доцільно виділити такі функціональні складники:

- спостереження;
- опитування;
- тестування та вимірювання;
- аналіз зібраних даних.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Продемонструвати проведення реабілітаційного обстеження та побудувати програму фізичної терапії, ерготерапії.

Лабораторна робота № 3

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись з методикою наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання.

Короткий огляд теми

На сучасному етапі захворювання органів дихання є найбільш поширеною патологією внутрішніх органів. Для легеневої патології притаманними є зміни нормального стереотипу і механізму дихального акту у вигляді порушень фази вдиху і, особливо, фази видиху, дискоординації дихальних рухів, появи поверхневого і прискореного дихання, зменшення дієздатності дихальних м'язів, а також зміни бронхіальної прохідності, збільшення секреції слизу і мокротиння, погіршення самоочищення дихальних шляхів, що призводить до трансформації вентиляції й газообміну у легенях.

Комплексне лікування пульмонологічних хворих передбачає широке застосування засобів фізичної терапії, серед яких: кінезитерапія, лікувальний масаж, фізіотерапевтичні процедури – під час лікарняного періоду реабілітації, а також механотерапія, працетерапія – переважно під час післялікарняного.

Обстеживши пацієнта, слід науково обґрунтувати якими засобами чи методами можна вплинути на наявні порушення та розробити програму фізичної терапії.

Складові програми фізичної реабілітації:

1-й розділ програми включає в собі коротку паспортну частину, діагностичні дані з етіологією, давністю, топикою та фазою основного захворювання і короткою характеристикою супутніх захворювань.

2-й розділ відображує узагальнені патологічні порушення, які стосуються рухової діяльності (опорно-рухового апарату та нервово-м'язової системи). Необхідно також зазначити показники стану кардіореспіраторної системи та рівень її тренуваності.

3-й розділ програми вміщує завдання фізичної реабілітації для хворого, які сформульовані коротко та ясно.

4-й розділ програми вказує на лімітуючі та ризикові фактори для даного конкретного пацієнта.

5-й розділ програми визначає засоби фізичної реабілітації, які будуть застосовуватись для виконання поставлених завдань.

6-й розділ становить розгорнуту програму фізичної терапії. Тут уточнюють методи та дозування кожного засобу, який буде використаний. Основною частиною цього розділу звичайно є терапевтичні вправи, з методичними вказівками до їх проведення, дозування, тривалості та ін. Крім тривалості, необхідно уточнити, в який час дня вони мають проводитися, тобто відображаються послідовність і ритм заходів.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття::

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання.

Лабораторна робота № 4

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи.

Короткий огляд теми

Завданнями та принципами фізичної терапії при серцево-судинній патології є: підвищення загального тонуусу організму, удосконалення компенсації за рахунок екстракардіальних факторів кровообігу, покращення адаптації до фізичних вправ.

Вплив фізичних вправ на серцево-судинну систему багатогранний і тіснопов'язаний зі змінами функцій дихальної, нервової, ендокринної та рухової систем. Зміни в організмі під впливом фізичних тренувань проходять фази термінової та довготривалої адаптації. При цьому формується так званий «структурний слід».

Під час призначення терапевтичних вправ слід дотримуватися низки правил:

1. Застосовувати загальні та спеціальні (залежно від нозології) фізичні вправи.
2. Збільшення інтенсивності та тривалості фізичних навантажень проводити поступово, з урахуванням адаптаційних можливостей організму, віку хворого, нозології.
3. Фізичні навантаження призначати довгостроково і регулярно, з дотриманням етапності реабілітаційного лікування.
4. Визначений набір фізичних вправ повинен бути доступним для самостійного виконання у домашніх умовах.

Структурні зміни в організмі, що розвиваються в процесі адаптації до фізичних навантажень, здатні забезпечувати позитивні лікувальні та профілактичні ефекти, що запобігають розвитку захворювань серцево-судинної системи.

Регулярні адекватні фізичні тренування надають позитивні перехресні впливи стосовно ішемічних і стресових пошкоджень серця.

В результаті формування структурного сліду адаптації до фізичних навантажень збільшується васкуляризація серця і, отже, поліпшується коронарний кровообіг, підвищується потужність систем енергозабезпечення та іонного транспорту в міокарді, потужність скорочувального апарату серцевого м'яза.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи.

Лабораторна робота № 5

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення.

Короткий огляд теми

При захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту спостерігаються зміни рухової, секреторної та всмоктувальної функцій. Патологічні процеси в різних відділах травного апарату перебувають у найтіснішому взаємозв'язку між собою й зумовлені порушенням нервової регуляції.

Вплив фізичних вправ на травлення здійснюється за типом моторно-вісцеральних рефлексів. Під час виконання фізичних вправ аферентні імпульси надходять до кори великого мозку, створюючи новий осередок, доміную, яка за законом негативної індукції сприяє загасанню «застійного осередку» і патологічної реакції на травну систему. Фізичні вправи змінюють взаємодію процесів збудження і гальмування в ЦНС, удосконалюють і збільшують їх рухливість, що призводить до кращого впливу ЦНС на травні функції.

Підвищується вплив кори великого мозку на підкіркові центри, внаслідок чого удосконалюється автономна регуляція травного апарату.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення.

Лабораторна робота № 6

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи.

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи.

Короткий огляд теми

За статистикою біля 12% населення стикається з тією чи іншою хворобою органів сечовидільної системи. Проведення ефективної реабілітації неможливо без орієнтування в клініко-фізіологічних аспектах нефрологічних захворювань. Спираючись на це, фізичний терапевт може підбирати продуктивну програму відновлювальної терапії. Тому перш за все, необхідно зробити аналіз даних, які стосуються основних захворювань нирок, зокрема нефритів та сечокам'яної хвороби, адже розповсюдженість цих хвороб в нефрології найбільша.

Методи фізичної терапії дозволяють зменшити обсяг медикаментозного лікування, що особливо важливо для органів сечовивідної системи, при грамотному використанні не дають побічних ефектів, їх можна використовувати вдома, амбулаторно в поліклініці, в реабілітаційних центрах у зручний для хворого час, що важливо для працюючих пацієнтів.

Основними завданнями фізичної терапії є: здійснення спазмолітичного та анальгезуючого впливу, що приводить до усунення больового синдрому; здійснення

протизапального впливу; збільшення діурезу; виведення конкрементів. Засоби фізичної терапії не викликають алергії, їх можливо використовувати і разом з медикаментозною терапією, і окремо, вони доступні, ефективно та досить швидко знімають больові синдроми, що пріоритетно при захворюваннях нирок.

Показано, що використовують терапевтичні вправи, лікувальний масаж, рефлексотерапію, фізіотерапію, дієтотерапію, фітотерапію, кліматотерапію, бальнеотерапію, психотерапію, дотримання режиму.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи.

Лабораторна робота № 7

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи.

Короткий огляд теми

Захворювання обміну речовин викликають морфологічні і функціональні порушення в серцево-судинній, травній та інших системах організму, суглобах. Причиною хвороб можуть бути порушення регуляторної функції ЦНС, зміни в діяльності залоз внутрішньої секреції, спадковість, стреси, інфекції та інтоксикації, гіподинамія.

Захворювання обміну речовин лікують комплексно, застосовуючи медикаменти, гормони, дієтотерапію, засоби фізичної терапії. Засоби фізичної терапії, переважно фізичні вправи, при захворюваннях обміну речовин застосовують на всіх етапах фізичної та медичної реабілітації хворих. Лікувальна дія фізичних вправ проявляється, в першу чергу, трофічним впливом на організм. Основою його є покращання окисно-відновних процесів, що виникає за рахунок покращання крово- та лімфообігу, постачання кисню та поживних речовин клітинам і більш ефективного їх засвоєння, активізації видалення продуктів обміну речовин.

Фізичні вправи підвищують споживання м'язами глюкози, жирних кислот і кетонів тіл, що зменшує вміст цих речовин у крові і суттєво впливає на лікування цукрового діабету. Доведено, що при введенні інсуліну на фоні дозованого фізичного навантаження помірної інтенсивності зниження рівня цукру в крові є більшим порівняно зі станом спокою. Помірне фізичне навантаження спричиняє майже у два рази менше підвищення рівня цукру в крові, ніж безм'язової роботи. Все це вказує на те, що під впливом фізичних вправ підсилюється дія інсуліну, покращується здатність організму хворого засвоювати глюкозу, підвищується стійкість його до прийому вуглеводів, зменшуючи небезпеку виникнення діабетичної коми.

Терапевтичні вправи збільшують енерговитрати організму не лише за рахунок вуглеводів, але й жирів. М'язова діяльність активізує ліполітичні чинники, окислення жирів і їх вихід із депо; зменшує рівень жирних кислот і холестерину у крові, надмірне утворення жиру з вуглеводів, зменшує показники зайвої ваги тіла. Наведені позитивні зміни у жировому обміні спостерігаються під дією регулярних тривалих навантажень помірної та середньої інтенсивності, що обумовлює необхідність застосування їх у відновному лікуванні ожиріння.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із

захворюваннями ендокринної системи.

Лабораторна робота № 8 **Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи**

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи.

Короткий огляд теми

Відновлення функцій нервової системи після травм та захворювань процес складний і довготривалий, і фізична терапія є невід'ємною частиною цього відновлювального лікування. Часто саме засоби і методи фізичної реабілітації є основним шляхом відновлення втрачених функцій нервової системи.

Мета реабілітації – попередження інвалідності в період лікування і допомога хворому у досягненні максимальної незалежності в разі її розвитку.

Сучасна нейрореабілітація на всіх етапах лікування неврологічних захворювань неможлива без функціонуючої мультидисциплінарної бригади і, особливо, спеціалістів з фізичної терапії, ерготерапевтів.

Нейрореабілітація – комплексний медичний процес, який має на меті сприяти одужанню після захворювання чи травми нервової системи, а також мінімізувати або компенсувати будь-які функціональні зміни внаслідок цього.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи.

Лабораторна робота № 9

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату.

Короткий огляд теми

При травмах використовуються, як правило, три етапи реабілітації: стаціонарний, реабілітаційний і поліклінічний.

Хоча при легких травмах досить поліклінічного етапу реабілітації.

Лікувальна дія фізичних вправ здійснюється за рахунок основних механізмів: тонізуючого впливу фізичних вправ (особливо при важкому стані потерпілого й тривалому постільному режимі), трофічної дії фізичних вправ, механізму формування тимчасових і постійних компенсацій та механізму нормалізації функцій.

Фізичні вправи, поліпшуючи в зонах ушкодження кровообіг, трофіку, розслаблюючи м'язи, знімаючи біль, впливають на регенерацію тканин, загоєння, повне відновлення морфологічних структур.

При важкому порушенні функцій ушкодженого органа, наприклад, при ампутації ноги велике значення набуває формування компенсації: ходьба за допомогою милиць і на протезі.

Чи інший приклад: створення тимчасової компенсації оволодіння деякими побутовими навичками лівою рукою при ушкодженні правої кисті.

Велике значення при реабілітації після травм опорно-рухового апарата має механізм нормалізації функцій. За рахунок фізичного тренування, масажу й фізіотерапії (електростимуляція й ін.) вдається відновити силу м'язів, нормальну амплітуду рухів у суглобах, координацію рухів і загальну працездатність потерпілого.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату.

Лабораторна робота № 10

Наукове обґрунтування та розробка програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань

Мета: опанувати необхідні знання та вміння щодо наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитись зі специфічними особливостями наукового обґрунтування та розробки програм фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань.

Короткий огляд теми

Фізична терапія при хірургічних захворюваннях є невід'ємною часткою процесу відновного лікування та забезпечує максимально якісне життя хворого після хірургічного втручання.

Фізична терапія при хірургічних захворюваннях спрямована на зміцнення організму та відновлення в перед- і післяопераційному періоді.

Фізична терапія в хірургічній практиці має певну періодизацію, пов'язану з перебігом як самого захворювання, так і процесу загоєння післяопераційної рани. Залежно від періоду використовують активні та пасивні реабілітаційні методики.

Засобами є фізичні вправи, масаж та фізичні чинники, які застосовуються в поєднанні та окремо, залежно від періоду та мети. Фізичні вправи призначають у формі занять лікувальної гімнастики тривалістю 15 хв, ранкової гігієнічної гімнастики, самостійних занять 4–6 разів на день. Вправи з положення лежачи й сидячи. Застосовують дихальні і загальноорозвиваючі вправи у рівному співвідношенні.

Завдання для підготовки до лабораторного заняття:

Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань.

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вид контролю: 1 семестр екзамен.

Методи контролю

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни оцінює:

- ✓ участь здобувачів вищої освіти в обговоренні питань, винесених на лабораторні заняття;
- ✓ вирішення ситуаційних завдань та проблемних ситуацій;
- ✓ самостійна підготовка та представлення завдань за темою лабораторного заняття.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)/модульні контролі	Сума	
Змістовий модуль												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам вищої освіти.

За виконання завдання здобувач вищої освіти отримує бали:

	Короткий зміст завдання	За якісне оформлення завдання, його виконання	За відповіді на запитання	Всього балів
Тема 1	Охарактеризувати основні засоби фізичної терапії, ерготерапії	4	2	6
Тема 2	Продемонструвати проведення реабілітаційного обстеження та ерготерапевтичної оцінки, охарактеризувати основні складові програм фізичної терапії, ерготерапії	4	2	6
Тема 3	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів дихання	4	2	6
Тема 4	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями серцево-судинної системи	4	2	6
Тема 5	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями органів травлення	4	2	6
Тема 6	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями сечовидільної системи	4	2	6
Тема 7	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями ендокринної системи	4	2	6
Тема	Науково обґрунтувати та розробити	4	2	6

8	програму фізичної терапії, ерготерапії осіб із захворюваннями нервової системи			
Тема 9	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб після травм опорно-рухового апарату	4	2	6
Тема 10	Науково обґрунтувати та розробити програму фізичної терапії, ерготерапії осіб після хірургічних втручань	4	2	6
Всього за аудиторні заняття				60

Модульний контроль проходить у формі тестування:

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 20 запитань різної складності: рівень 1 – 10 запитань по 0,8 бали (8 балів), рівень 2 – 6 запитань по 1 балу (6 балів), рівень 3 – 4 запитання по 1,5 бали (6 балів). Усього – 20 балів за один модульний контроль.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно, з можливістю повторного складання	не зараховано, з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	не зараховано, з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Афанасьєв С.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб з функціональними порушеннями і дегенеративно-дистрофічними захворюваннями опорно-рухового апарату. Київ, 2018. 505 с.
2. Богдановська Н.В. Фізична реабілітація хворих різних нозологічних форм. Навчальний посібник. Запоріжжя, 2011. – 314 с.
3. Григус І.М. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи: навч. посіб. - Львів : Новий світ-2000, 2020. - 170 с.
4. Григус І.М. Фізична терапія в пульмонології : навч. посібник. – Одеса : Олді+, 2023. – 240 с.
5. Григус І.М., Брега Л.Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2018. 268 с.
6. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії: навч. посіб. – Херсон : Олді+, 2022. – 150 с.
7. Григус І.М., Нагорна О.Б. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта : навч. посіб.. – Одеса: Олді+, 2023. – 176 с.
8. Лянной Ю.О. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. ред. Ю.О. Лянной. - Суми : Вид-во Сум. ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2020. - 368 с.
9. Мироненко С.Г. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання: Навчальний посібник. – Полтава, 2019. – 50 с.
10. Мухін В. М. Фізична реабілітація в травматології: монографія. Л.: ЛДУФК, 2015. 428 с.
11. Мухін В.М. Фізична реабілітація : [підручник]. – Київ : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
12. Неврологія : нац. підруч. для студентів мед. закл. вищ. освіти / за ред. : І.А. Григорової, Л.І. Соколової. - 3-є вид. переробл. та допов. - Київ : Медицина, 2020. - 639 с.
13. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації : навч. посіб. / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський [та ін.]. – Львів : ЗУКЦ, 2010. – 240 с.
14. Пешкова О.В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : навч. посібник. – Харків : СПДФО, 2011. – 312 с.
15. Фізична терапія в клініці внутрішніх хвороб : навч. посіб. Н.І. Капшитар [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2022. – 172 с.
16. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина. Нейрореабілітація: підруч. для студентів і лікарів. / за заг. ред.: В.М. Сокрута. - Львів : Видавець ФОП Марченко Т.В., 2023. – Т2. - 340 с.

Допоміжна

1. Grygus I., Maistruk M., Zukow W. (2019). Efficiency physical rehabilitation patients with chronic obstructive pulmonary disease with moderate severity. *Journal of Human Sport and Exercise*, 14(4), 841-851. <https://doi.org/10.14198/jhse.2019.14.Proc4.47>
2. Karpukhina Y., Vasylieva N., Grygus I., Muszkieta R., Zukow W. (2020). Study of quality of life and effectiveness of physical therapy of women after mastectomy in the COVID-19 pandemic conditions. *Balneo Research Journal*. 11(3):315-322 DOI 10.12680/balneo.2020.359
3. Dido Y., Dulo O., Gotowski R., Grygus I. (2021). Effect of the goal-oriented physical therapy and ergotherapy tasks and dual task activities on the Berg balance scale and balance indicators in patients with the unilateral neglect. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 21 (Supplement issue 2). 1234–1241 DOI:10.7752/jpes.2021.s2157
4. Shestopal N., Balazh N., Kovelska A., Kikh A., Tomanek M., Grygus I. (2021). Effect of rehabilitation program on the quality of life of people with forearm or hand gunshot wounds using physiotherapy methods. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 21 (5), 2591–2600.
5. Afanasyev S., Maikova T., Afanasyeva O., Rokutov S., Proskura V., Mukvyeh V., Zakalyak N., Grygus I. (2022). Physical therapy of patients with post-traumatic gonarthrosis with imbalance of osteo-associated macronutrients. *Rehabilitation & recreation*. 10:17-23.

6. Крук І.М., Григус І.М. (2022). Фізична терапія військовослужбовців з наслідками вогнепальних поранень. *Rehabilitation & recreation*. 12:44-51. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.12.6>
7. Grygus I, Nogas A. (2023). Comprehensive analysis of pain syndrome in patients with rheumatoid arthritis. *Med. perspekt.* 28(1):148-152. <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2023.1.276049>
8. Mahlovanyy A., Kunynets O., Grygus I., Ivanochko O. (2023). The influence of dosed physical exercise on indicators of the cardiovascular system of persons who have lost limbs. *Rehabilitation & recreation*. 14:63-70. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2023.14.7>
9. Григус І.М. (2023). Корекція рухового стереотипу жінок з цукровим діабетом І типу, які перенесли кесарів розтин, засобами фізичної терапії. *Art of Medicine*. 2(26):24-28. <https://doi.org/10.21802/artm.2023.2.26.24>
10. Григус, І.М. (2023). Оцінка ефективності впливу засобів фізичної терапії на динаміку астено-депресивних проявів у жінок після абдомінального пологорозршення. *Rehabilitation and Recreation*. 15:34–41. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2023.15.4>
11. Григус І.М., Ногас А.О. (2023). Відновлення функціональних порушень верхніх кінцівок у пацієнтів з ревматоїдним артритом у результаті впровадження технології реабілітаційних заходів. *Rehabilitation and Recreation*, (17), 48-60. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2023.17.6>
12. Нагорна О.Б., Григус І.М. (2023). Аналіз застосування опитувальника дитячої інвалідності PEDI в процесі фізичної терапії. *Rehabilitation and Recreation*, (17), 102-108. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2023.17.11>

Інформаційні ресурси в Інтернет

World Confederation for Physical Therapy: Policy statement: Standards of physical therapist practice; Education. <https://www.wcpt.org/policy/ps-standards>

World Federation of occupational therapists: Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists. <https://www.wfot.org/resources/new-minimumstandards-for-the-education-of-occupational-therapists-2016-e-copy>

Доказова база даних з фізичної терапії <https://pedro.org.au/ukrainian/>

Етичний кодекс фізичного терапевта https://uapt.org.ua/wp-content/uploads/docs/Etic_Code_UAPT_2019_new_edition_02.pdf

Закон України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні" (Назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 2-3, ст.36) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>